

Barnsäkerhet i bil 2021

– en årlig rapport om svenska föräldrars kunskap
och förhållningssätt till barnsäkerhet i bil

VOLVIA

OM RAPPORTEN

Inledning

Välkommen till årets Barnsäkerhet i bil-rapport som för 11 året i rad ger en ingående bild av barns säkerhetsmässiga förutsättningar i bilen.

I Sverige kan vi vara stolta över att vara ett av föregångs-länderna gällande barnsäkerhet i bil. Som samhälle har vi tillsammans arbetat med frågan länge och den är en given del av den svenska nollvisionen – att ingen ska dö eller skadas allvarligt i trafiken. För vuxna är säkerhetsbältet i kombination med airbag det viktigaste för att minska risken för allvarliga skador eller dödsfall. Men barnen då, åker de lika säkert som vuxna? I många fall ja – framförallt om vi tittar på de riktigt små barnen. Men årets rapport visar också att det finns en hel del utmaningar och förbättringsområden, framförallt för barn i åldern 3 år och äldre.

För att barn ska åka säkert krävs extra skydd och andra anpassningar till barnkroppens förutsättningar. Till exempel minskar risken för att skadas svårt eller dö med upp till fem gånger om barnet sitter bakåtvänt till 4-5 års ålder. Det är också viktigt att äldre barn som åker framåtvänt använder ett barnskydd ända upp till 10-12 års ålder, för att minska risken för allvarliga skador på huvud, nacke eller inre organ i magen.

Men nyckeln till att barn får det skydd och de anpassningar som de behöver för att färdas säkert i trafiken är föräld-

rarnas kunskapsnivå. Det finns dessvärre en problematik i att det finns dels lagar, som fokuserar på längd, och dels rekommendationer, som fokuserar på ålder. Det medför att föräldrar kan ha svårt att förstå vad som är bäst och varför. Detta, bland annat, resulterar i missförstånd och förvirring. Genom våra kontinuerliga undersökningar kan vi se att kunskapsbristen är konstant över åren – vilket visar på ett fortsatt behov av tydlig och konsekvent information riktad till föräldrar.

Volvia har arbetat med olika trafiksäkerhetsfrågor i ca 60 år, och med barns säkerhet specifikt sedan 2009 då vi såg ett behov att tydligare lyfta upp att barn har lika stor rätt som vuxna att färdas säkert i trafiken. De nuvarande svenska rekommendationerna gällande ålder har fått spridning över hela världen och bygger på många års forskning av olika svenska aktörer, inte minst från Volvo och från vår egna Trafikforskningsledare Irene Isaksson Hellman.

Med den här rapporten vill vi bidra med än mer fakta, insikter och perspektiv som kan ta oss framåt i arbetet för alla barns rätt att färdas säkert i trafiken.

OM RAPPORTEN

Hur gjordes undersökningen?

Varje år intervjuar Volvia över 1000 män och kvinnor som har barn i åldern 0-10 år. I undersökningen får de svara på frågor som berör vanor, beteende och kunskap i relation till barnsäkerhet i bil. Studien är unik i fråga om djup och innehåll.

Årets undersökning genomfördes under vecka 6-8 2021 bland personer i åldern 20-65 år som har barn i åldern 0-10 år och 11 månader samt tillgång till bil som de kör regelbundet. Föräldrarna angav barnets födelsedatum. Intervjun genomfördes online med 1004 personer i Norstats representativa webbpanel och intervjutiden var i snitt 7 minuter. En intervjuperson kan ha flera barn som den svarat för, och i dessa fall har svaret registrerats per barn.

I rapporten refererar vi till barn i olika åldrar:

- Till åtta år = barnet har inte fyllt 8 år
- 1-4 år = Från 1 år till 3 år och 11 månader.

Presenterade siffror är avrundade till närmaste heltal. Det kan göra att en summa som logiskt sett ska blir 100 % någon gång kan bli 99 % eller 101 %.

I rapporten används ordet "barnskydd" för att referera till de olika typer av extra skydd som finns, det vill säga babyskydd, bakåtvänd bilbarnstol, bilbarnstol som kan användas både bakåt- och framåtvänt, bältesstol samt bälteskudde.

Sammanfattande resultat

Vi är generellt väldigt duktiga i Sverige på att låta barnen åka säkert i bilen, hela 96 % av barnen upp till 8 år sitter med någon form av barnskydd. Det är också mycket glädjande att se att många föräldrar låter sina barn sitta bakåtvända tills de är ca 4 år, 81 % i årets undersökning.

Men vi ser också att andelen barn som sitter framåtvända innan de fyllt fyra ligger relativt stabilt på 20 % under de senaste åren. Dessutom åker hela 75 % av fyraåringarna framåtvänt. Det innebär att det fortfarande är ett stort antal barn som riskerar allvarliga skador i onödan. Åldersmässigt är det i tidigaste laget då många barn är kroppsligt för små för att sitta säkert i en framåtvänd stol.

Det är också alarmerande att endast 47 % av barnen 8 - 11 år använder barnskydd. Inte heller barn i den här åldern är kroppsligt tillräckligt utvecklade för att sitta med enbart säkerhetsbälte.

Vi ser i undersökningen att många föräldrar slarvar med att dubbelkolla hur bältet sitter, när barnet har spänt fast sig självt. Detta gäller från det att barnet börjar åka framåtvänt. Att bältet hamnar korrekt över höfter och axel är viktigt för att det ska skydda optimalt. De allra flesta tror också – helt felaktigt – att det är farligt om bältet ligger nära barnets hals. Detta är en vanlig myt som också lever med barnet upp i vuxen ålder.

Majoriteten (77 %) upplever att de kan tillräckligt om barnsäkerhet i bil. Här ser vi därmed ett gap mellan kunskap och verklighet.

Det finns en oro hos föräldrarna när barnen rör sig själva i trafiken, framförallt i storstäderna vilket inte är uppseendeväckande. I första hand gäller oron att barnet ska vara ouppmärksam eller att barnet ska skadas av ouppmärksamma förare eller cyklister. Dock anger hela 97 % att de är trygga med hur de själva kör bil.

Se film hur barn ska sitta i bilen för att åka säkert.

Rapporten i korthet

1 av 5 sitter framåtvända
innan de fyllt 4 år

47%

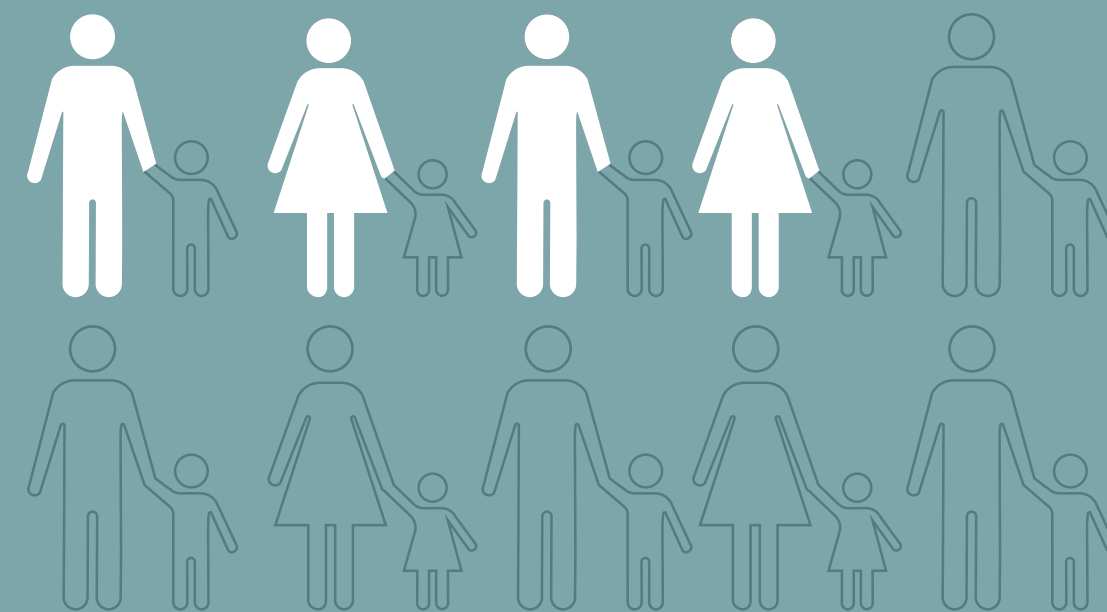
Endast 47 % av barnen 8-11 år använder barnskydd

81%

låter barnen åka bakåtvänt tills de fyller 4 år

Vid 4 års ålder sitter
hela 75 % av barnen
framåtvända

4 av 10

föräldrar vet inte hur länge
ett barn måste ha barnskydd

83%

av föräldrarna tror felaktigt att det är farligt
om bältet ligger mot barnets hals

52%

av föräldrarna med barn 8 - 11 år kontrollerar aldrig
eller bara ibland om bältet sitter rätt, när barnet spänt
fast sig självt

96%

av föräldrarna med barn upp till 8 år använder
alltid någon form av barnskydd till sina barn

1. Barnskydd

Lagar och rekommendationer

LAGAR:

- Alla barn som är kortare än 135 cm ska använda en särskild skyddsanordning (babyskydd, bilbarnstol eller bältesstol/kudde). I den här rapporten kallar vi dem för "barnskydd".
- Barn i bakåtvända skyddssystem får endast sitta på en plats utrustad med en passagerarkrockkudde om krockkudden har satts ur funktion.

REKOMMENDATIONER:

- Den nationella rekommendationen i Sverige: Barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 års ålder, gärna längre.
- Forskare rekommenderar att barn ska vara minst 140 cm + 10 - 12 år för att åka helt utan barnskydd.

Barns kroppar och skelett är inte fullt utvecklade att klara en kraftig inbromsning eller krock på samma sätt som en vuxen. Därför behöver ett barn sitta på ett barnskydd i bilen. För att barnet ska åka så säkert som möjligt är det viktigt att använda rätt skydd anpassat efter barnets ålder, längd och vikt. Vi refererar till följande barnskydd i undersökningen:

Bakåtvända skydd

- Babyskydd
- Bakåtvänd bilbarnstol

Framåtvända skydd

- Framåtvänd bältesstol 3-punktsbälte
- Bälteskudde
- Framåtvänd bilbarnstol med 5-punkts internbälte

1. BARNSKYDD

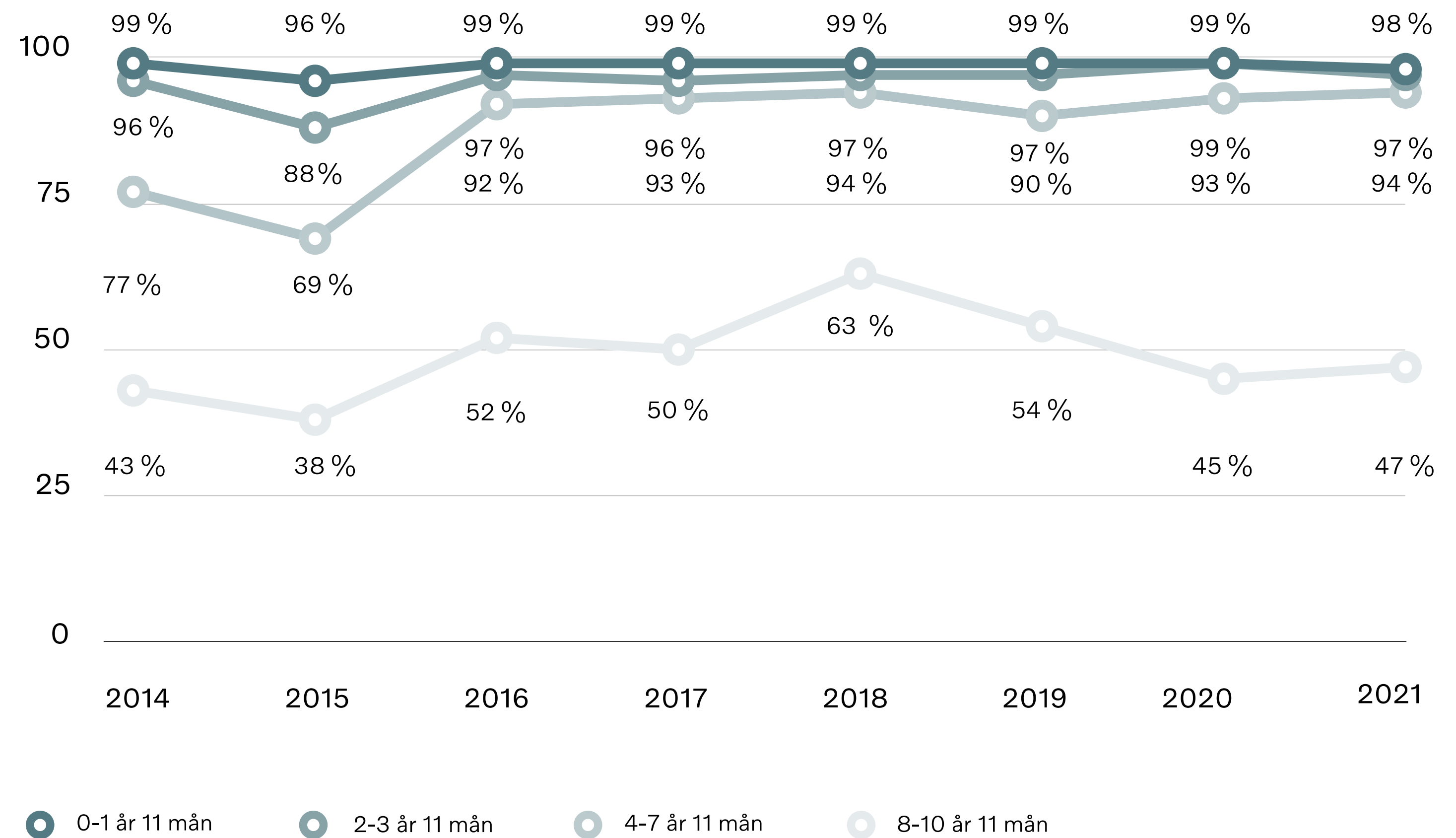
1.1 Användning av barnskydd kopplat till ålder

Sverige har alltid legat i framkant gällande barnsäkerhet i bil, sett ur ett internationellt perspektiv. Resultatet av årets undersökning visar fortsatt relativt hög kunskap hos föräldrar, och visar också att de allra flesta barn sitter med någon form av barnskydd i bilen. Barn upp till åtta år åker i mycket hög utsträckning med ett extra skydd i bilen, hela 96 % av föräldrarna svarar att de alltid använder någon form av skydd till sina barn. Den höga siffran har glädjande nog varit stabil sedan 2016 då vi kunde se en rejäl ökning för barn i åldern 4 - 8 år. 2016 använde 92 % i denna åldersgrupp alltid skydd jämfört med 69 % året innan. I årets undersökning ligger användandet på 94 %.

Däremot visar resultatet i den äldre åldersgruppen, 8 - 11 år att förekomsten av skydd minskar. I år är det endast 47 % som säger att barnen alltid använder skydd. Fram till 2018 kunde vi se en uppgång, då var användandet på topp med 63 %. Detta är en oroande trend.

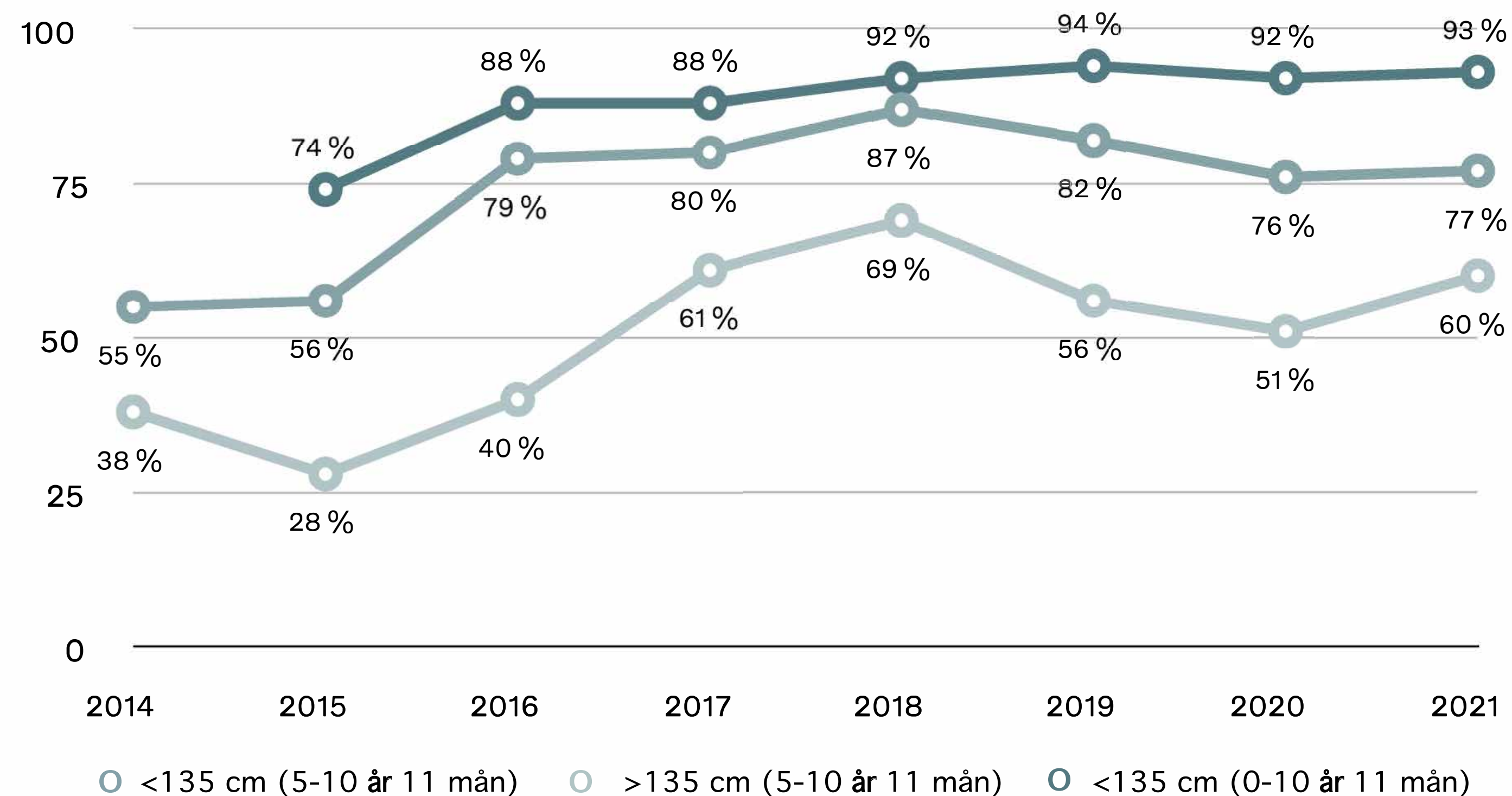
Användning av babyskydd, bilbarnstol, bältesstol/-kudde

Andelen som alltid använder barnskydd år 2014-2021 uppdelat per åldersgrupp

Användning av babyskydd, bilbarnstol, bältesstol/-kudde

Andelen som alltid använder barnskydd 2014-2021 uppdelat på ålder och längd

1. BARNSKYDD

1.2 Användning av barnskydd kopplat till längd

Utöver ålder har användningen av barnskydd även undersökts i förhållande till barnets längd. Resultatet från undersökningen visar att andelen som alltid sitter med skydd är betydligt högre bland barn som är kortare än 135 cm än bland de som är längre. Detta kan förklaras av att lagen säger att barn under 135 cm måste sitta på ett skydd.

Av de föräldrar som har barn som är längre än 135 cm och inom åldersspannet 5 - 11 år svarar dock nästan en fjärdedel att de sällan eller aldrig använder skydd. Det är emellertid glädjande att se att andelen barn över 135 cm som alltid sitter med barnskydd har ökat markant sedan föregående mätning 2020. Det är möjligt att anledningen till denna ökning beror på att många föräldrar tror att den lagliga gränsen för att sitta utan barnskydd är 140 cm, bland annat tack vare att många forskare förespråkar denna gräns.

Enligt lag ska alla barn som är kortare än 135 cm använda en särskild skyddsanordning (babyskydd, bilbarnstol eller bältesstol/kudde).

Forskare rekommenderar dock att barn ska vara minst 140 cm och 10 - 12 år för att kunna åka helt utan skydd. Det beror på att barns skelett inte är tillräckligt utvecklat förrän i förpuberteten och dessutom hamnar bältet lätt fel om barnet är kort.

1. BARNSKYDD

1.3 Föräldrarnas kunskap om lagar och rekommendationer

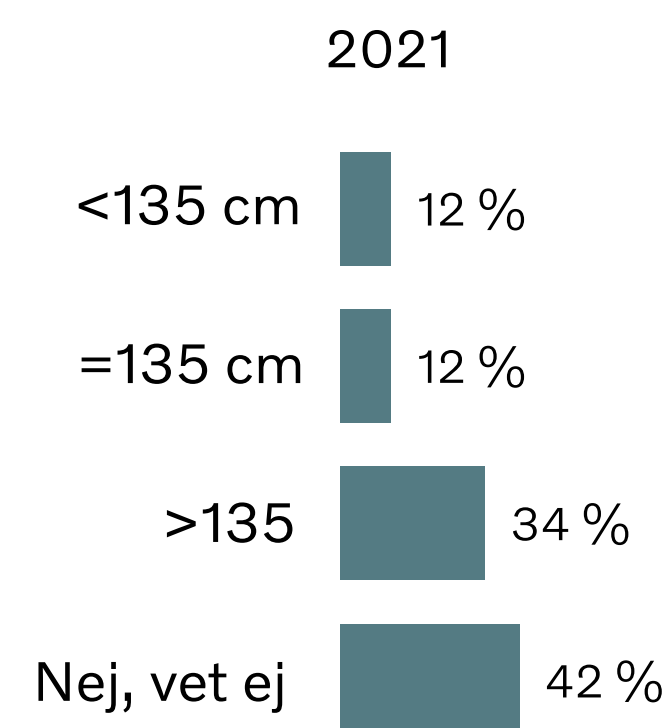
Trots att Sverige ligger i framkant gällande barnsäkerhet i bil internationellt sett är det uppenbart att det finns brister i kunskapen även hos svenska föräldrar.

Det är positivt nog endast 6 % av föräldrarna som tror att det är korrekt att vända ett barn framåt innan 4 års ålder, vilket strider mot den nationella rekommendationen i Sverige om att barn bör sitta bakåtvänt till minst 4 år. Men värre är att nästan en fjärdedel svarar att de inte vet. Här ser vi en risk i att okunskap hos många föräldrar på sikt kan leda till en tillbakagång mot att vända för små barn framåt för tidigt.

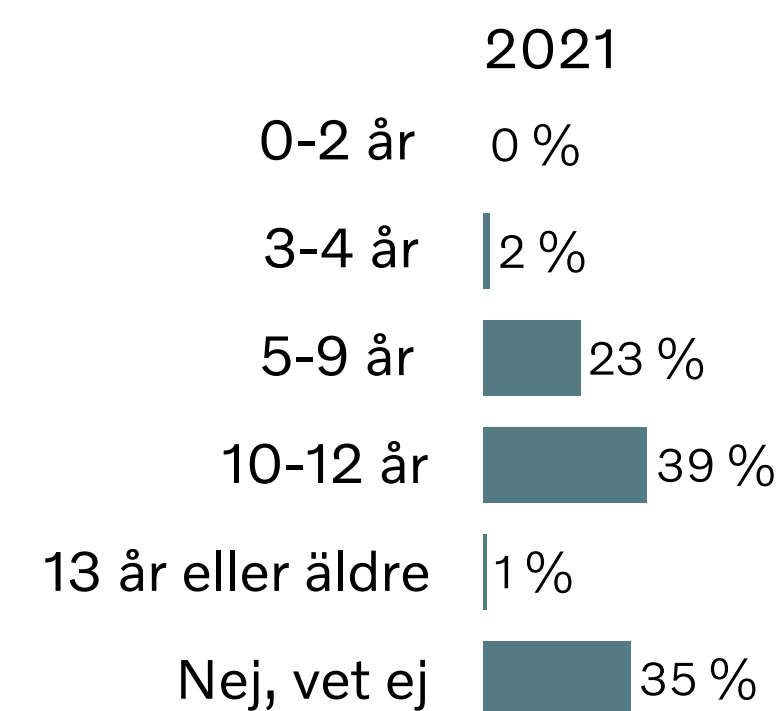
När det gäller längden säger lagen att ett barn ska sitta på skydd upp till 135 cm. Så många som 42 % av de tillfrågade föräldrarna känner inte till vilken längd som gäller. Här är andelen som inte vet högre bland män än kvinnor, 47 % respektive 38 %.

När det gäller till vilken ålder ett barn bör sitta på bältesstol eller kudde råder stor kunskapsbrist. Endast 4 av 10 vet att det är 10 - 12 år som rekommenderas av forskare. Resterande svarar fel eller vet inte. Denna okunskap är konstant sedan 2017 och resulterar i att mer än hälften av alla barn år 2021 tyvärr slutar sitta på barnskydd innan de uppnått den rekommenderade åldern.

Vet du vid vilken längd ett barn får åka utan bältesstol eller bälteskudde?

Vet du hur länge barn bör åka med bältesstol eller bälteskudde?

1. BARNSKYDD

1.4 Föräldrarnas upplevda kunskapsnivå om barnsäkerhet i bil

Respondenterna fick skatta sin egen generella kunskapsnivå om barnsäkerhet i bil. Resultatet visar att 77 % av de tillfrågade föräldrarna anser sig kunna tillräckligt om ämnet vilket ligger i linje med siffrorna från tidigare års undersökningar, med undantaget 2020 då siffran var något högre. Bland de tillfrågade ses återigen en skillnad mellan män och kvinnor, där 81 % av männen upplever att de kan tillräckligt medan 73 % av kvinnorna uppger samma svar. De som har fler än ett barn i undersökningen upplever också i högre utsträckning att de kan tillräckligt jämfört med de som bara har ett barn i undersökningen.

Det finns också geografiska skillnader vad gäller upplevd kunskapsnivå. Lägst andel som tycker att de har tillräcklig kunskap finns bland storstadsborna (72 %), medan boende i småstäder eller på landsbygden i högre grad upplever sin kunskapsnivå som tillräcklig (81 %).

2. BAKÅTVÄNT

2.1 Positiv utveckling av användning av bakåtvänd bilstol – men skillnad mellan storstad och landsbygd

Sverige är ett föregångsland när det kommer till att låta små barn åka bakåtvänt. Den svenska nationella rekommendationen att barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 - 5 års ålder märks också i jämförelser av olycksstatistik med de länder där de flesta små barn sitter framåtvända tidigare. Enligt European Road Safety Observatory har vi även en lägre dödlighet i denna åldersgrupp jämfört med många andra europeiska länder.

Glädjande nog fortsätter svenska föräldrar att vara föredömen – en generell positiv utveckling över åren för bakåtvänt åkande kan konstateras. Användningen av bakåtvänd bilbarnstol har ökat bland barn i de båda yngre åldersgrupperna sedan föregående mätning 2020 och vi ser en markant förändring

jämfört med 2010 då majoriteten av barnen i åldersgruppen 3 - 4 år åkte framåtvända. Bland de allra yngsta barnen, de upp till två år, sitter idag 97 % av barnen bakåtvända. Endast 3 % av femåringarna och 1 % av sexåringarna sitter i bakåtvända stolar.

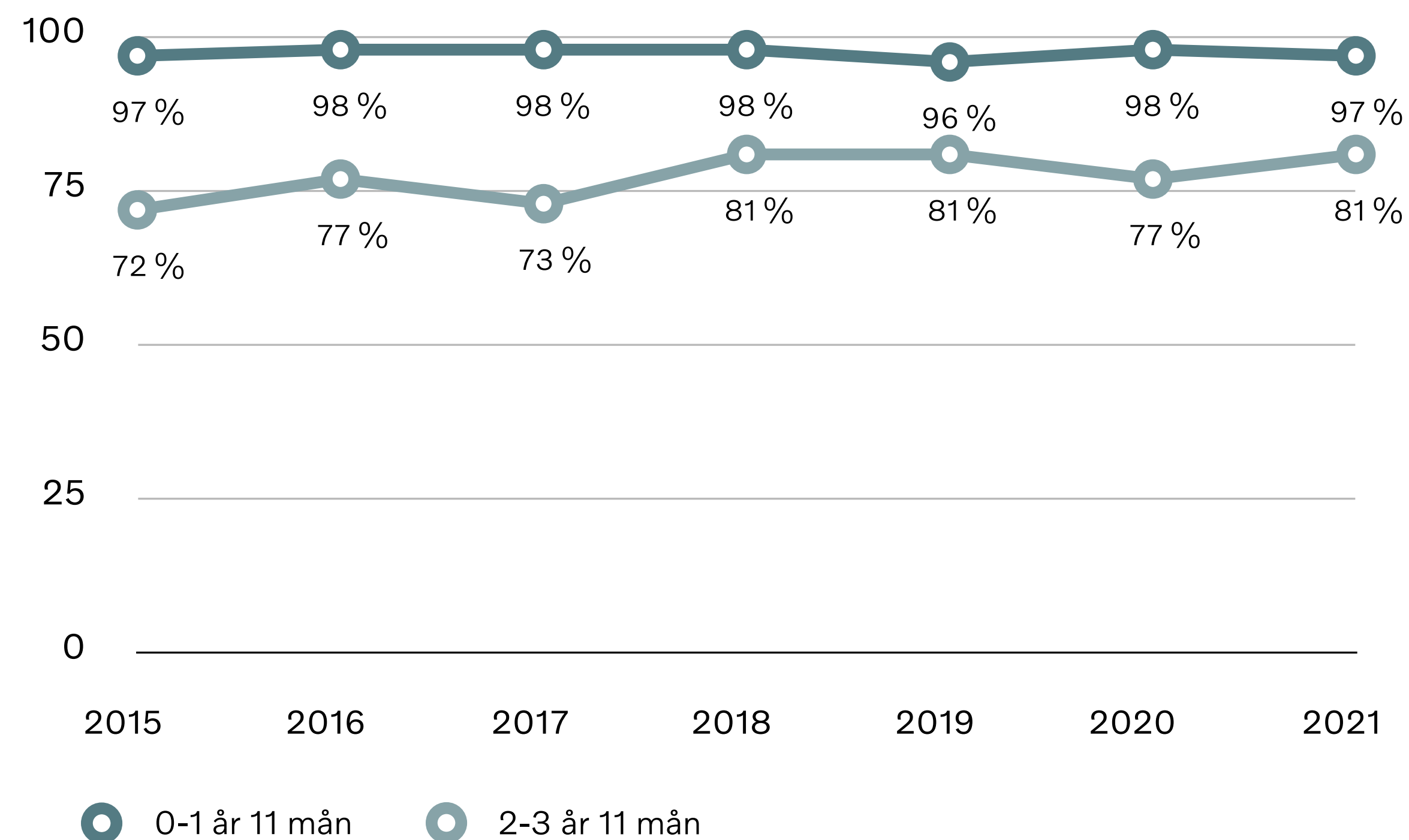
Men även om utvecklingen är positiv visar undersökningens resultat att 1 av 5 i åldern 2 - 4 år alltid eller ibland åker framåtvänt. Det innebär att det är alltför många barn som utsätts för onödig risk genom att vändas framåt för tidigt. Anledningarna till att vända barnet framåt för tidigt har i Volvias tidigare undersökningar visat sig bero på att man tror att stolen är urvuxen, att det är smidigare med framåtvänt eller att barnet är åksjukt.

I en bakåtvänd bilbarnstol bromsas huvudet upp tillsammans med resten av kroppen, och belastningen på barnets skalle, nacke och rygg blir mindre och jämnare.

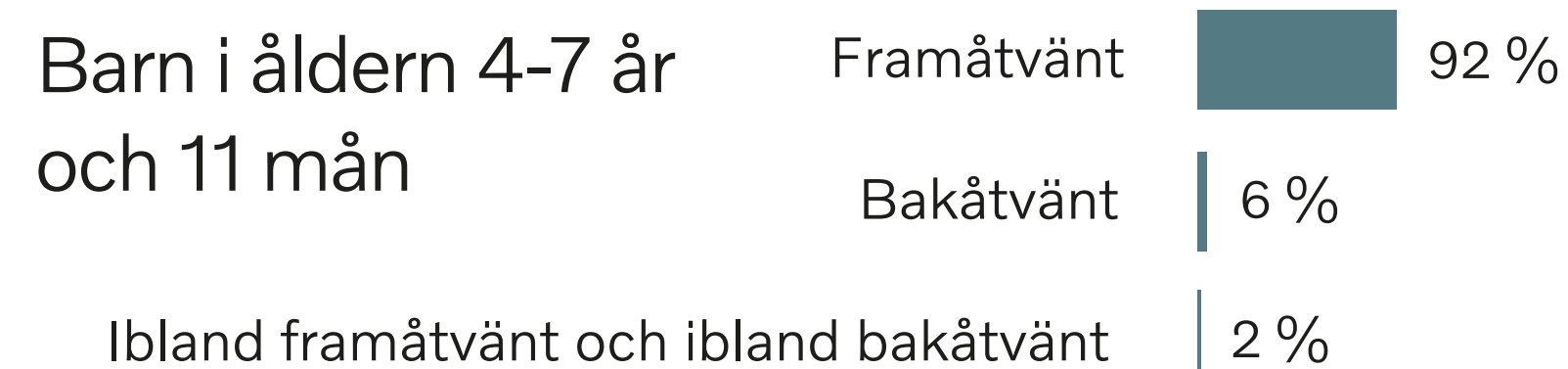
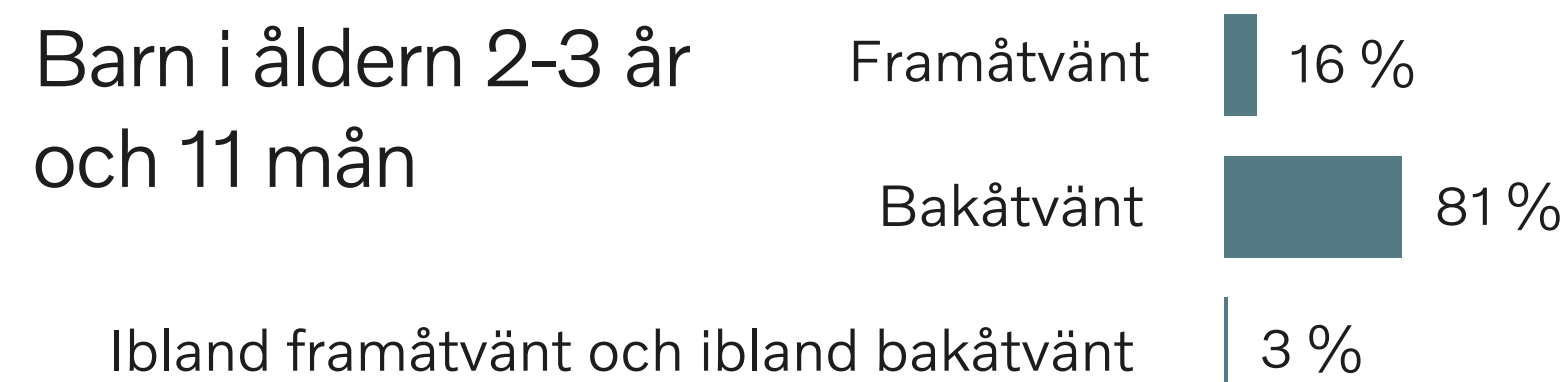
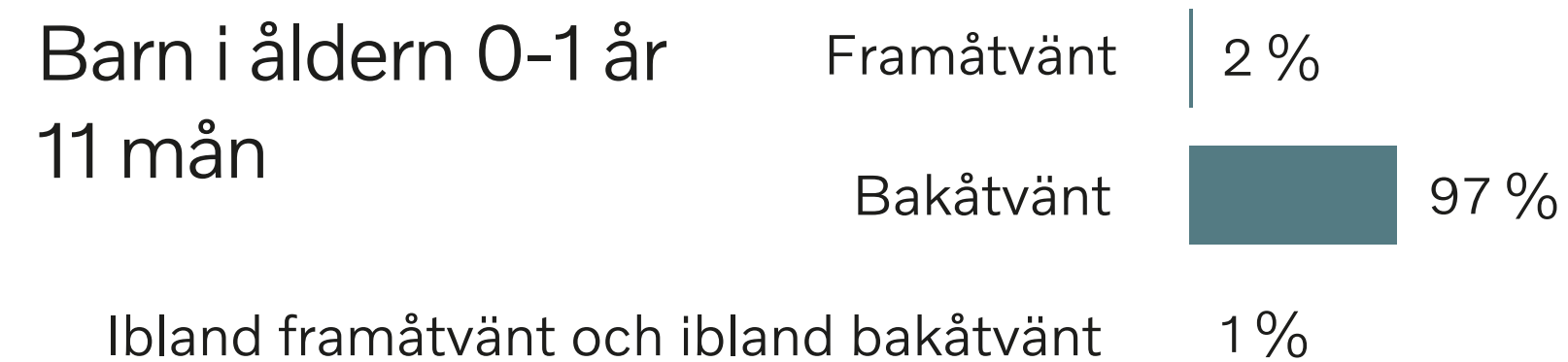
Små barn som åker i framåtvända stolar löper upp till 5 gånger högre risk att drabbas eller skadas svårt jämfört med barn som

åker bakåtvända. Vid en kraftig inbromsning eller krock kastas huvudet framåt på ett barn som sitter framåtvänd med enorm kraft. Det enda som håller tillbaka huvudet är nacken. Ett yngre barns outvecklade nackkotor gör att nacken inte klarar denna belastning. På en 3-åring utgör huvudet 18 % av barnets totala vikt jämfört med 6 % på en vuxen.

Andelen som sitter bakåtvänt mellan år 2015-2021
uppdelat per åldersgrupp

Hur sitter barnet i bilen?

I studien kan vi urskilja vissa regionala skillnader. Vi ser till exempel att andelen barn 0 - 4 år som alltid eller ibland sitter framåtvända är större i storstäderna (13 %) liksom i mindre samhällen/på landsbygden (14 %). Detta är att jämföra med mellanstora städer, där andelen ligger på 6 %.

Den stora förändringen kommer när barnet fyller 4 år, då hela 75 % vänds framåt. Det vanligaste skälet till att man vänder barnen framåt tidigt anges i tidigare undersökningar vara att barnet har vuxit ur stolen.

Detta är ofta dock kopplat till föräldrarnas uppfattning att det är obekvämt – eller felaktigt att det skulle vara farligt – för barn att sitta med böjda ben.

Den nationella rekommendationen i Sverige säger att små barn åker säkrast i bakåtvända babyskydd eller bakåtvända bilbarnstolar. Barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 års ålder, gärna längre.

Se film hur Elly, 4 år, ska sitta
i bilen för att åka säkert.

2. BAKÅTVÄNT

2.2 Föräldrarnas kunskap om att åka bakåtvänt

Det är mycket positivt att 70 % av respondenterna uppger att barnet bör åka bakåtvänt tills det är 4 år eller äldre, vilket är i enlighet med de nationella rekommendationerna. Men faktum är att hela 23 % uppger att de inte vet hur länge ett barn bör åka bakåtvänt och drygt 6 % av de tillfrågade föräldrarna svarar en för låg ålder.

”Studier visar att små barn som åker framåtvänt löper 5 gånger så stor risk att skadas svårt jämfört med barn som åker bakåtvänt i en eventuell trafikolycka. Därför går det inte att nog understryka hur viktigt det är att barn får fortsätta åka bakåtvänt så länge det går. Forskningen talar sitt tydliga språk, det räddar verkligen liv.”

IRENE ISAKSSON HELLMAN, TRAFIKSÄKERHETSFORSKARE PÅ IF OCH VOLVIA

3. Framåtvänt

Bältesstol eller kudde rekommenderas av forskare upp till dess att barnet är 140 cm och 10 - 12 år. Anledningen till åldersrekommendationen är att barns höftkamar inte är färdigutvecklade och kan inte styra ner bältet mot höfterna innan förpuberteten. Vid en krock eller häftig inbromsning kan midjebältet tränga in i buken och ge inre skador. Bältesstolen/kudden är till för att höja upp barnet och placera bältet på rätt plats över höfterna och inte över magen. Skyddet hjälper även bältet att löpa ordentligt över axeln och bröstet. Det är farligt om bältet hamnar för

långt ut på axeln då risken ökar för att överkroppen ska glida ur bältet vid en häftig inbromsning. Följden av detta blir huvud-, nacke- och ryggskador.

Barnets knäveck ska kunna runda barnskyddets kant när barnet sitter helt in mot ryggstödet på barnskyddet. Är barnet för kort kommer det att glida fram för att sitta skönare, med risken att höftbältet glider upp på magen. Först när ovan kriterier stämmer + att barnet har åldern inne kan en framåtvänd stol användas.

3. FRAMÅTVÄNT

3.1 När vänds barnen framåt?

Vanligast är att barnet vänds framåt när det blir 4 år (75 %), vilket fortfarande är på gränsen till för tidigt enligt många forskare. De flesta barn har inte växt ur sina bakåtvända stolar vid den här åldern utan skulle med fördel kunna sitta bakåtvänt längre. Barns utvecklingskurva, längd och kroppsbyggnad är högst individuell vilket innebär att många fyraåringar inte uppnått den längd som krävs för att åka framåtvänt säkert. Även om framåtvända stolar är godkända från en viss vikt eller längd så bör man alltid säkerställa att barnet kan sitta korrekt i en framåtvänd stol innan man börjar använda en sådan. Annars finns risk för så kallad ”underglidning,” vilket innebär att barnet glider ur stolen underifrån.

Från 5 års ålder sitter nästan alla, 96 %, framåtvända vilket går i linje med de nationella rekommendationer som finns angående placering av små barn i bilen.

Det är glädjande att se att andelen som använder extra barnskydd fortsätter att öka, i åldern 4 - 8 år sitter i stort sett alla alltid eller oftast i en stol eller på en kudde. Men i den äldsta åldersgruppen, dvs 8 – 11 år, har andelen minskat drastiskt och där anger 29 % att deras barn aldrig sitter med extra skydd.

Att så många sitter utan barnskydd är oroande då de flesta barn inte är kroppsligt tillräckligt utvecklade för detta.

”Vi ser i vår skadeforskning att i de fall ett barn råkat ut för en allvarligare skada har barnet också suttit felaktigt, antingen varit för liten för sitt skydd alternativt suttit helt utan skydd.”

**Irene Isaksson Hellman,
trafiksäkerhetsforskare på If och Volvia**

När barnen vänds framåt ska man först använda en bältesstol och inte en bälteskudde. Detta beror på att yngre barn i den åldern rör sig mycket och bältet riskerar att snabbt hamna fel på barnet. En bältesstol ”ramar in” barnet och styr även axeldelen av säkerhetsbältet så att det placeras korrekt på axeln.

Vid 7 års ålder är kudden tyvärr vanligast. För många barn är detta för tidigt då de inte är tillräckligt långa för att bältet ska hamna korrekt på överkroppen.

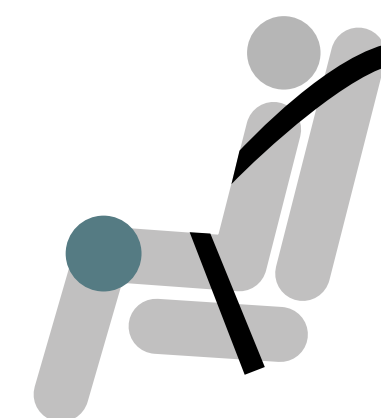
Det är först när barnet uppfyller de fyra stegen på nästa sida som det kan sitta helt utan bältesstol eller kudde.

Först när barnet uppfyller nedan fyra steg kan det sitta helt utan bältesstol eller kudde

1.

Ryggen är mot
bilsätet

2.

Knäveckan böjs vid
sätets kant

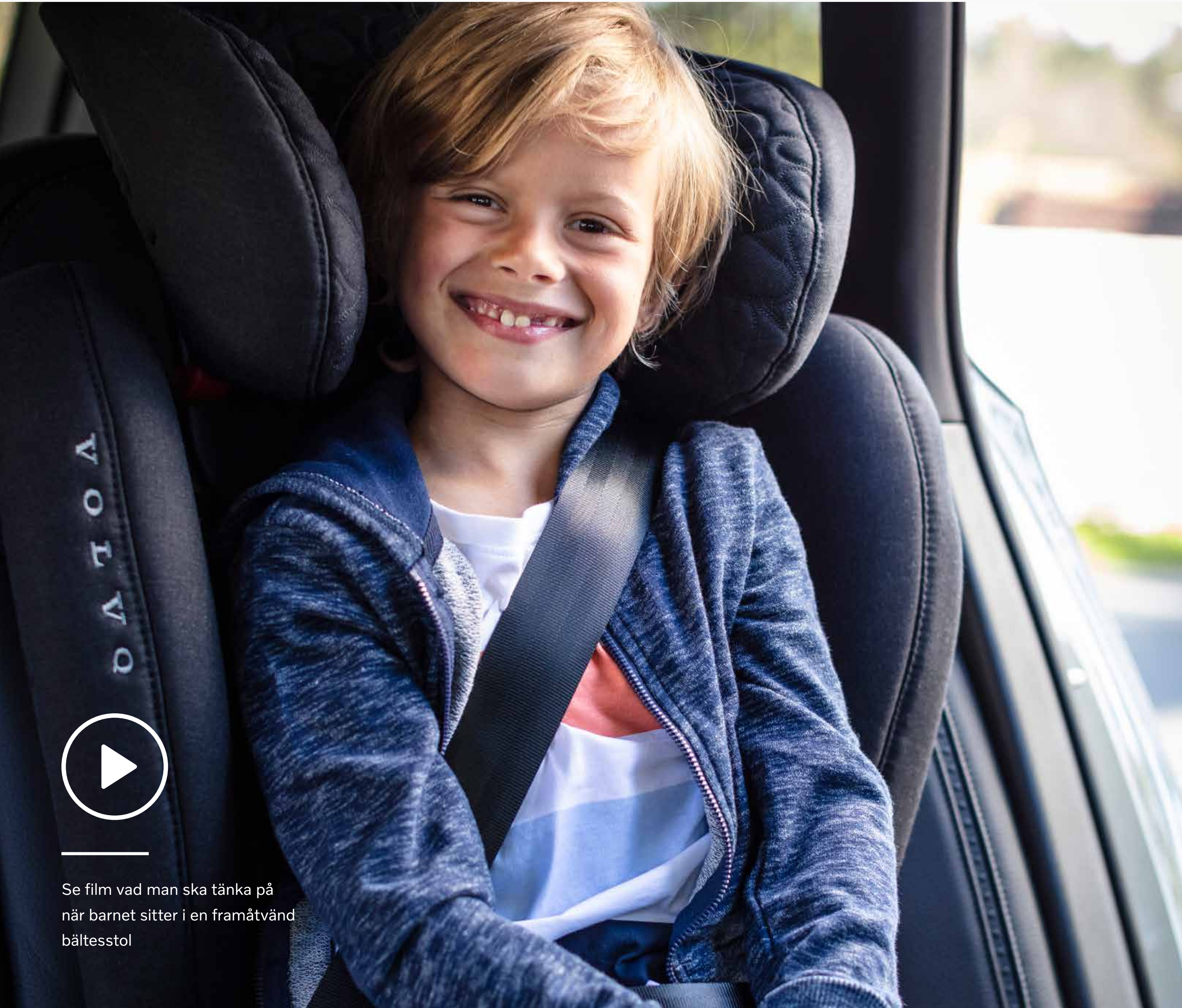
3.

Säkerhetsbältet ligger
mot övre delen av
låren, inte mot magen

4.

Bältet är mellan hals
och axel

Se film vad man ska tänka på
när barnet sitter i en framåtvänd
bältesstol

3.FRAMÅTVÄNT

3.2 Föräldrarnas kunskap om att åka framåtvänt

Endast 4 av 10 föräldrar känner till att barnet bör sitta med bältesstol eller bälteskudde tills det är 10 - 12 år. Bland barn i åldern 8 - 11 år åker 29 % alltid utan extra skydd.

Här ser vi ett enormt behov av ökad information om potentiella skaderisker. Är barnet för kort och outvecklat kommer inte säkerhetsbältet att kunna skydda optimalt. En stor risk är att barnet glider nedåt på sätet för att kunna böja knäveckan. Säkerhetsbältet glider då automatiskt upp på magen och kommer att skada mjukdelarna i magen vid en häftig inbromsning eller olycka.

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.1 Förekomsten av bältesanvändning

Resultaten av de senaste årens undersökningar visar att användandet av bilbälte är högt och stabilt för alla barn. Bara i undantagsfall åker svenska barn utan bälte.

Av de barn som åkt utan bälte visar sig den vanligaste anledningen bland föräldrar vara att man bara åker en kort sträcka.

Därefter är den vanligaste anledningen att man glömmer bort. En positiv förändring är att andelen som menar att det egna barnet åker utan bälte för att man ändå kör långsamt har minskat stort sedan 2018, från 24 % till 4 % 2021.

Visste du att?

Redan vid låga hastigheter blir kraften stor vid en eventuell krock. Utan bälte klarar en vuxen person i bästa fall en krock i ungefär 7 km/tim förutsatt att hen är förberedd och kan hålla emot. Den förmågan och kraften har inte barn. Det kroppen utsätts för vid en krock i 50 km/tim motsvarar ett fall från tredje våningen.

70

6 våningar

Att frontalkrocka i 70 km/h är som att falla från sjätte våningen

50

3 våningar

Att frontalkrocka i 50 km/h är som att falla från tredje våningen

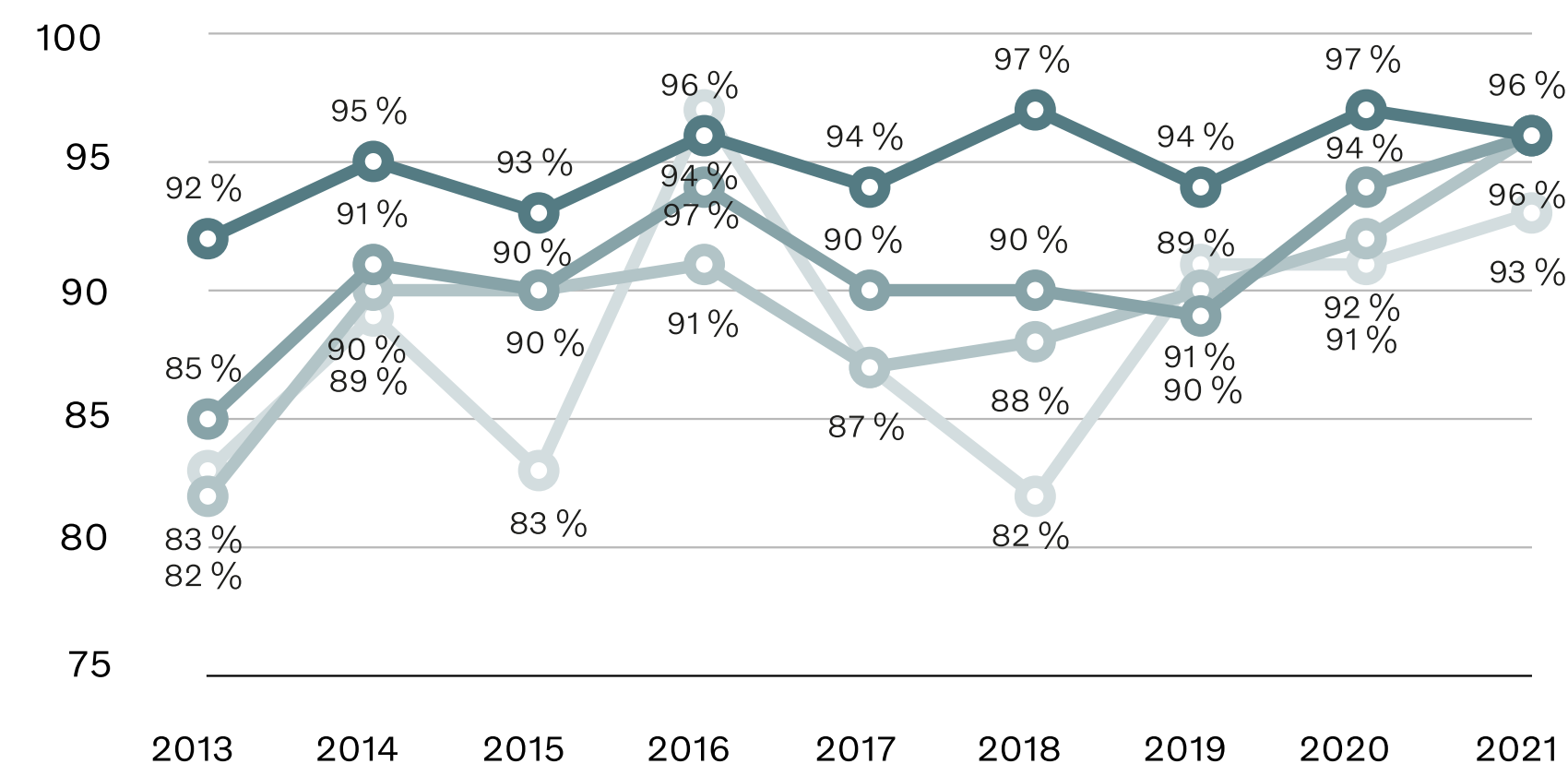
30

1 våning

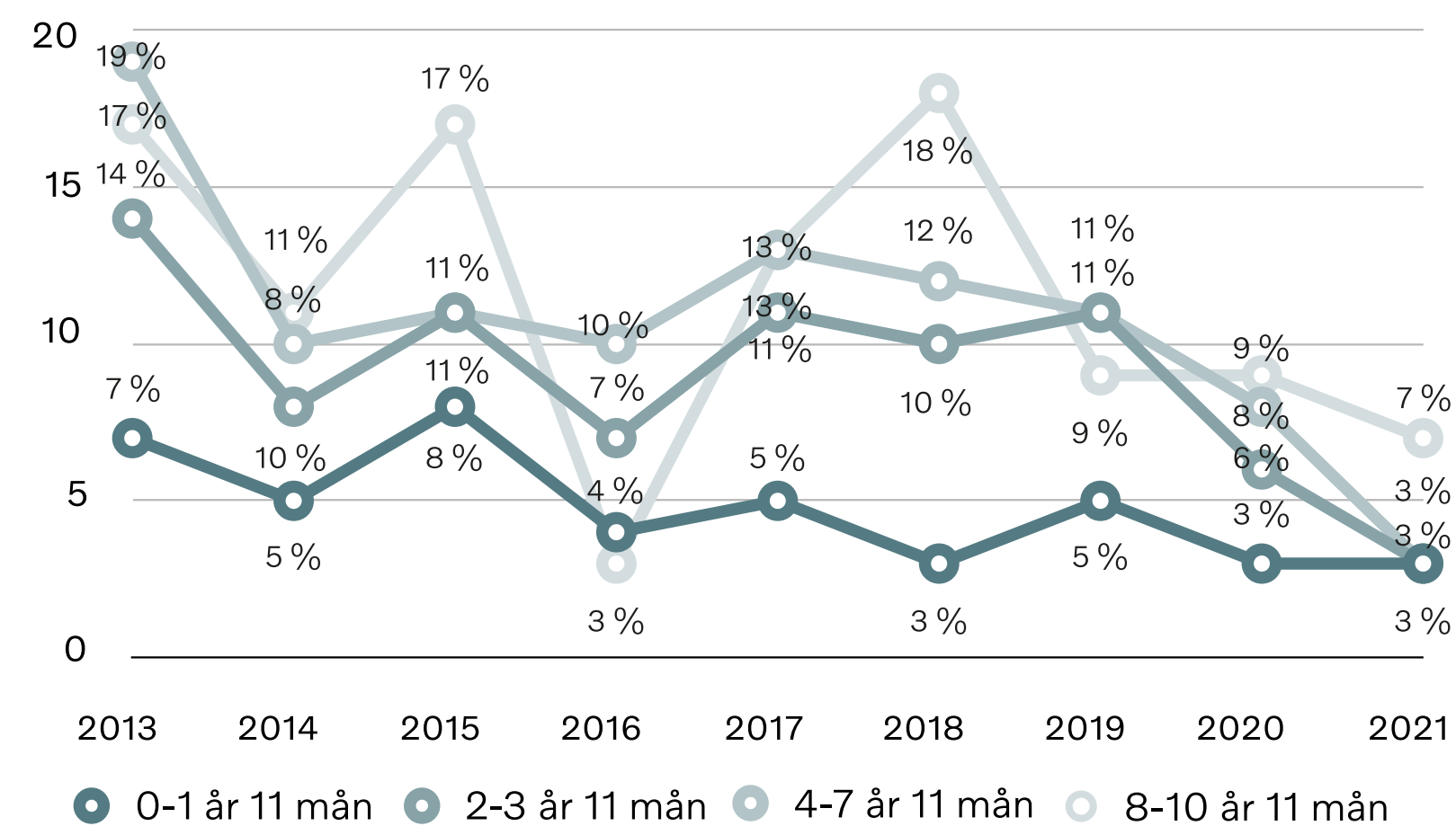
Att frontalkrocka i 30 km/h är som att falla från första våningen

Bältesanvändning

Andelen som anger att barnet alltid har bälte uppdelat per åldersgrupp

Andelen som anger att barnet ofta, ibland eller enstaka gång åker utan bälte uppdelat per åldersgrupp

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.2 Låta barnet sätta fast bältet själv

Att lära sina barn om säkerhet och lära dem att sätta fast bältet själva är viktigt. Men det är också viktigt att inte glömma bort att de fortfarande är barn och att man som förälder bör vara noga med att kontrollera att bältet sitter korrekt innan man kör iväg. Sedan tidigare år har andelen treåringar som sätter fast sitt bälte själv minskat något, från 11 % till 8 %. Bland de lite äldre barnen, 4 - 8 år, får mer än en tredjedel ofta sätta fast bältet själva medan lika många aldrig gör det.

Det behöver som sagt inte vara fel att låta barnen sätta fast bältet själva, särskilt inte när det kommer till de lite äldre barnen. Det är positivt om barnet lär sig hur bältet ska sitta korrekt. Men bland de föräldrar som låter sina barn sätta fast sig själva kontrollerar bara drygt hälften, 55 %, alltid bältet på sitt barn i åldern 4 - 8 år och endast 27 % av föräldrarna till barn i åldern 8 - 11. För de äldsta barnen är det hela 21 % av föräldrarna som aldrig kontrollerar så bältet sitter rätt.

Så ska bältet sitta

Bältet ska vara sträckt och tätt intill kroppen. Det ska sitta över höften, ner mot låren och inte upp på magen. Diagonalbältet ska löpa över axel och bröst. Det ska hamna mitt på

axeln eller nära halsen. Tänk på att dra åt bältet när du har satt fast det. Ju närmre kroppen bältet sitter, desto bättre skydd får barnet.

RÄTT**FEL**

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.3 Hur ska bältet sitta?

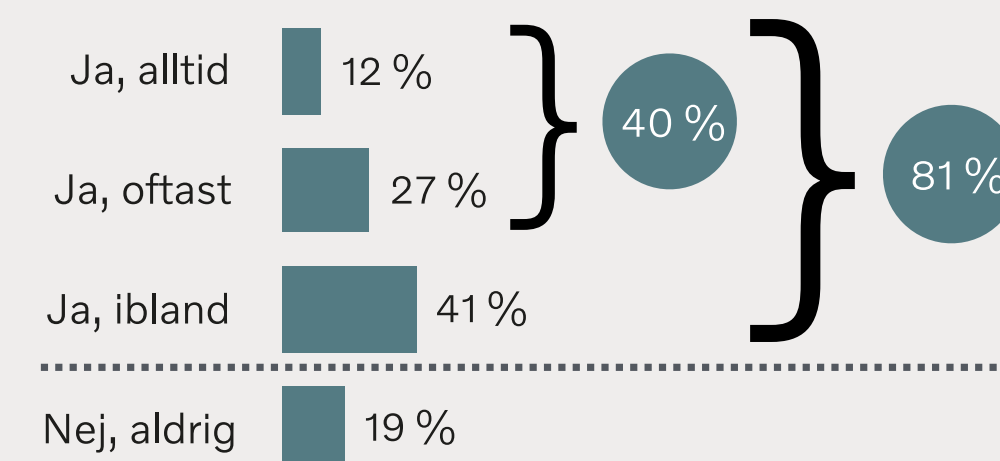
Säkerhetsbältet är utan tvekan en livräddare. Men för att det ska uppnå full skyddseffekt måste bältet sitta rätt. När barnet blivit stort nog att åka framåtvänt är det därför viktigt att fortsätta med skydd i form av bältesstol eller bälteskudde. På det sättet kommer barnet upp i höjd och säkerhetsbältet kommer på rätt plats över höfterna ner mot låren och över axel och bröst.

För att säkerhetsbältet ska fungera optimalt är det viktigt att kläder, kuddar eller annat inte ligger i vägen för att bältet ska kunna få nära kontakt med kroppen. Särskilt viktigt är det för barn som åker framåtvänt. När temperaturen sjunker kan det vara frestande att låta barnet behålla den varma vinterjackan på men de tjocka kläderna bidrar ofta till att bältet glider för långt ut på axeln eller upp på magen. När barnet inte fångas upp på rätt sätt av bältet vid en krock är risken stor för skador till exempel i magen eller på huvud och nacke.

Man bör aldrig låta barnet ha bältet under armen eller en kudde innanför bältet även om man ska köra långt.

Resultat från vår undersökning visar att 8 av 10 åtminstone ibland knäpper upp eller tar av tjocka plagg innan barnet får på sig bälte. Motsvarande siffra 2020 var nästan 9 av 10 (87 %). Knappt hälften uppger att de alltid eller oftast gör det. Allra viktigast är det att bältet sitter nära kroppen på de barn som åker framåtvända.

Brukar du, under vintertid, ta av barnets tjocka kläder innan barnet får på sig bälte eller knäppa upp dem så att bältet hamnar innanför jackan och tätt mot kroppen?

2021

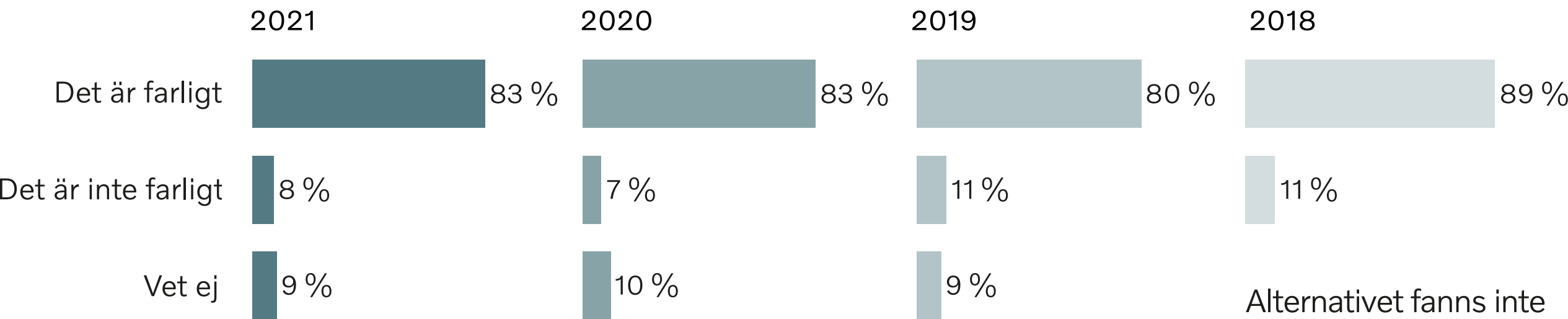
4. ANVÄNDA BÄLTE

4.4 Myter och föräldrars kunskap om hur bältet ska sitta

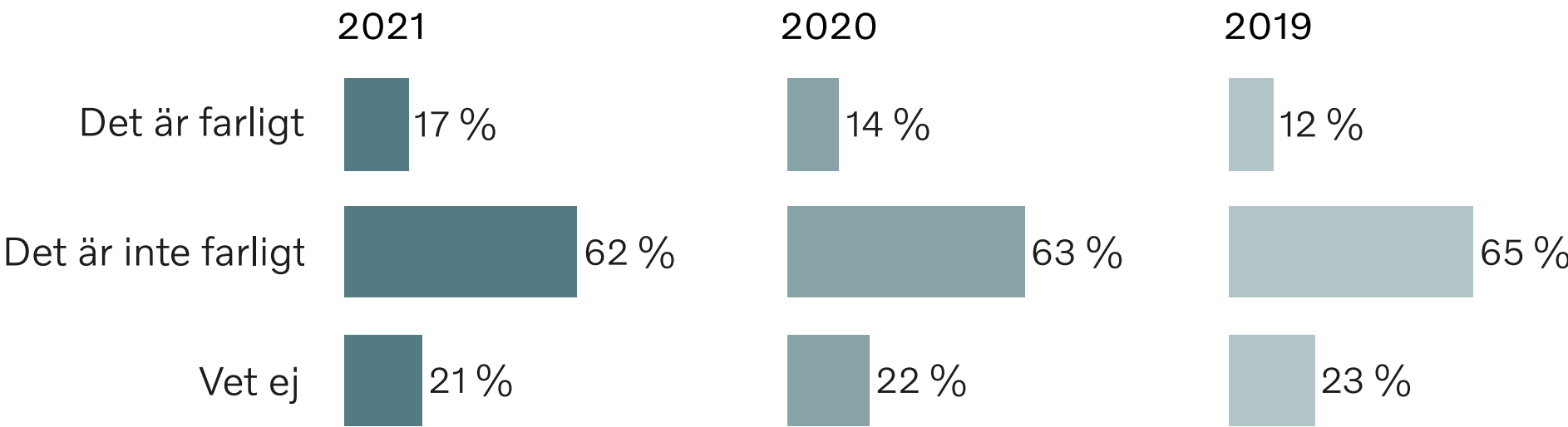
En vanligt förekommande uppfattning är att det är farligt om bältet vilar mot barnets hals, hela 83 % av de tillfrågade föräldrarna tror att så är fallet. Det stämmer inte. Det ser kanske inte så skönt ut, men det kommer inte att skada barnet vid en eventuell krock. Risken för skada är mycket större om säkerhetsbältets diagonala del sitter för långt ut på axeln och därmed riskerar att glida ner över armen.

En annan uppfattning är att det kan vara farligt för barn att sitta med böjda ben i en bakåtvänd bilbarnstol. Det stämmer inte. Barn tar inte skada av att sitta med böjda ben, de är vana att sitta med böjda ben t ex när de leker. Majoriteten av respondenterna vet att det är ofarligt, men vi ser också att 17 % tror att det är farligt och 21% säger att de inte vet. Även denna okunskap kan bidra till att man tror att den bakåtvända stolen är urvuxen och att det är dags att vända barnet framåt. Okunskapen har ökat marginellt sedan frågan ställdes första gången 2019.

När barnet sitter med bilbältet på kan bältet komma att ligga mot sidan av barnets hals. Tror du att det är farligt eller inte?

När barnet sitter i en bakåtvänd bilbarnstol har det ibland böjda ben. Tror du det är farligt eller inte?

5. Trafik- och resebeteende

Vi har konstaterat att det är viktigt att skydda barnen i bilen. Men i takt med att barnen växer börjar de även röra sig allt mer runt omkring bilen på egen hand. Därför har vi även undersökt föräldrars tankar och attityder gällande sina barns och sin egen trygghet i trafiken.

Samtidigt har 2020 varit ett unikt år med en global pandemi och detta har satt spår även i hur och när vi använder bilen för att transportera oss själva och våra barn.

5. TRAFIK- OCH RESEBETEENDE

5.1 Oro i trafiken

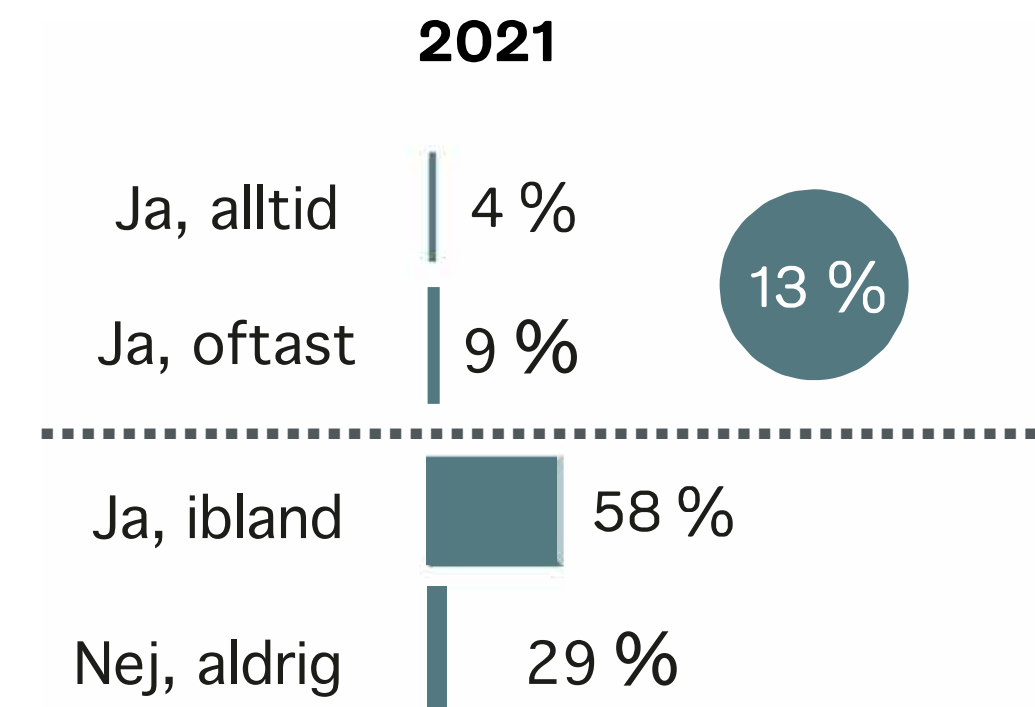
Det är ovanligt att barn rör sig på egen hand i trafiken innan 7 års ålder. Vid 8 års ålder har ungefär hälften av barnen till exempel börjat gå eller cykla till och från skola, fritidsaktiviteter eller kompisar. Andelen som rör sig själva i trafiken ökar med ökande ålder, och 86 % rör sig själva i trafiken vid 10 års ålder.

En klar majoritet av föräldrarna är oroliga åtminstone ibland när deras barn är ute i trafiken på egen hand. Föräldrar som bor i storstäderna oroar sig i högre utsträckning än föräldrar i övriga delar av landet. Det föräldrar säger sig vara mest oroliga över är att barnet själv eller bil- eller busschaufför inte ska vara tillräckligt uppmärksamma. Att oroa sig för uppmärksamma cyklister är betydligt vanligare i de tre storstäderna, Stockholm, Göteborg och Malmö, än på andra orter. För mer än hälften av storstadföräldrarna är detta ett orosmoment. På landsbygden oroar sig endast 1 av 5 föräldrar för cyklister som är uppmärksamma.

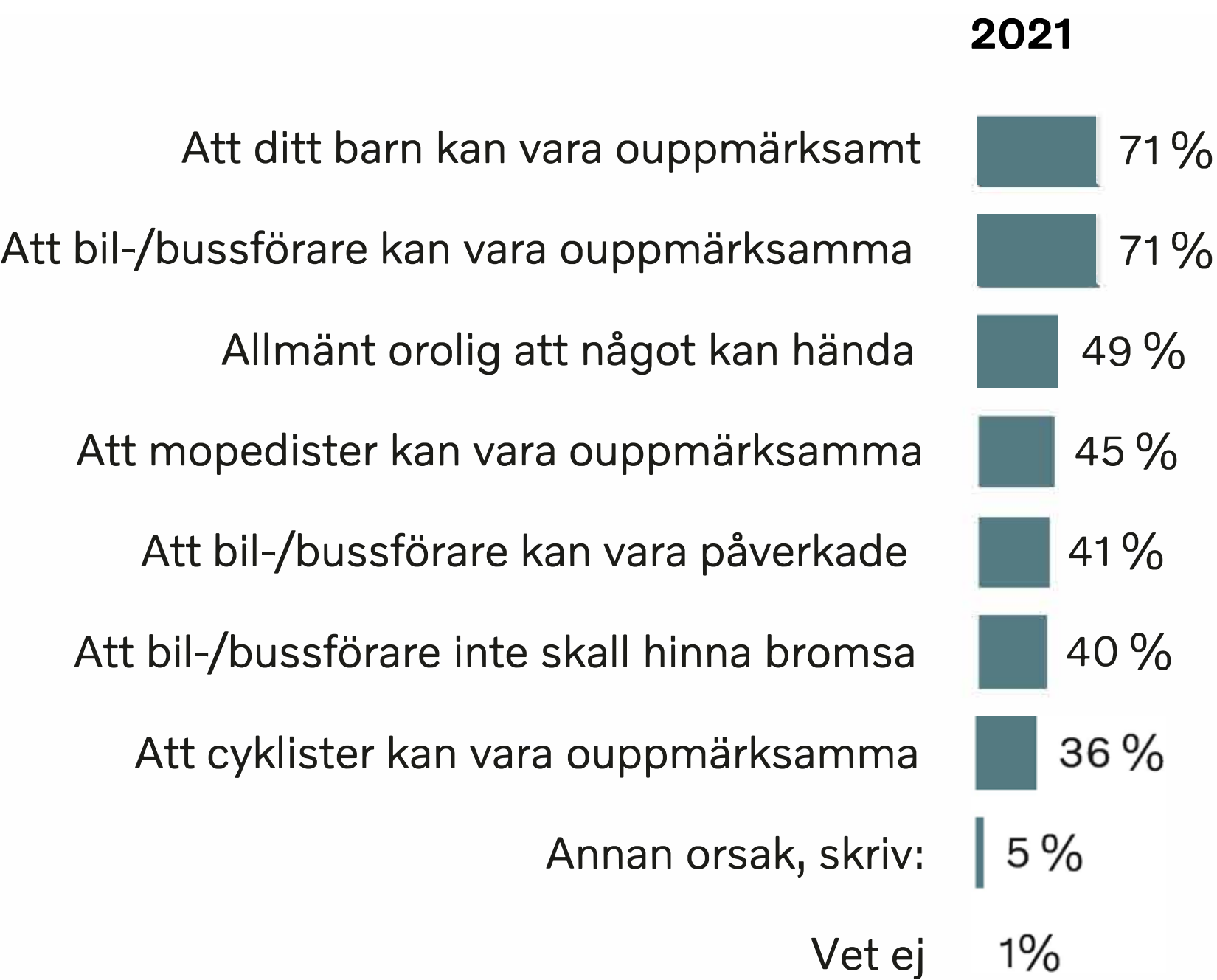
En majoritet av de intervjuade känner sig alltid trygga med hur de själva kör bil. Andelen som svarar att de alltid eller oftast känner att de kör säkert uppgår till hela 97 %. Det är dock stora skillnader mellan män och kvinnor. 66 % av männen svarar att de alltid känner sig säkra när de kör bil medan samma andel bland kvinnorna är 44 %.

Föräldrars upplevda oro när barnet rör sig ute i trafiken på egen hand, t ex på väg till/från skola eller fritidsaktivitet

Känner du dig orolig för att ditt ditt/dina barn ska råka ut för en olycka när det rör sig i trafiken?

Vad är det du oroar dig för?

5. TRAFIK- OCH RESEBETEENDE

5.2 Förändrat resebeteende

I år har vi också undersökt beteende och vanor gällande resor med barn i bilen. Det har skett flera beteendeförändringar under pandemiåret 2020. Framför allt har de långa bilresorna minskat, hälften av de tillfrågade föräldrarna menar att de gjort färre långresor jämfört med 2019. Men många drog även ned på övrig körning. Framför allt var det på mindre bostadsorter än de tre storstäderna som bilkörningen minskade, där var tredje drog ned på bilkörandet.

Även överlag har många kört bil i mindre utsträckning, 1 av 5 menar att man har kört mindre än tidigare år med barnen. Däremot har 15 % av de tillfrågade föräldrarna svarat att de i högre grad har kört sina barn till och från skola och fritids, möjligen en konsekvens av att man avstått från att åka kollektivt.

För mer information om undersökningen eller
Volvias arbete med barnsäkerhet i bil kontakta:

Sofia Bergfors, Barnsäkerhetsansvarig
sofia.bergfors@volvia.se
076 893 29 23

Helena Lundberg, Projektledare barnsäkerhet
helena.lundberg@volvia.se
070 607 49 73

VOLVIA